herpy

VARANER

Varanus cumingi

Varanus cumingi er en stor, gul og svart vannvaran fra Mindanao og de nærmeste øyene i sørlige Filippinene, tidligere regnet som underart av *Varanus salvator*. Mye av stellet er lånt fra beslektede vannvaraner.

Familie: Varanidae Engelsk: Cuming's water monitor Tidligere navn: *Varanus salvator cumingi* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**100-150 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**15-20 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende, bakkelevende og semiakvatisk**
Biotop	**Regnskog og våtmark**
Vanskelighetsgrad	**Ekspert**

STELL

Min. terrarium	**300 × 150 × 150 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**27-32 °C**
Varmeplass	**52-60 °C**
Temperatur, natt	**21-24 °C**
Luftfuktighet	**60-70 %**
Vann	**Vanndel** dybde 35-50 cm
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter, virveldyr og mark/snegler**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**24 mnd.**
Kullstørrelse	**5-10 egg**
Kull per år	**1-3**
Inkubasjon	**187-220 dager** ved 27-31,5 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Varanus cumingi er en stor, kraftig bygd varan i *Varanus salvator*-komplekset. Den har mer gult enn noen av de andre vannvaranene på Filippinene: en intens gul tegning på hode og kropp over en svart grunnfarge. Dessuten har den forstørrede skjell rundt isseøyet på toppen av hodet, et av trekkene arten skilles fra sine nærmeste slektninger på. Eldre dyr kan være mørkere enn unge.

Arten ble beskrevet i 1839 og ble senere i mange år regnet som underart av *V. salvator*. Siden 2007 regnes den igjen som selvstendig art. Bestandene på Samar, Leyte og Bohol ble i 2010 beskrevet som underarten *V. c. samarensis* og er siden hevet til art som *Varanus samarensis*. Flere av artene i gruppen er genetisk svært unge, og det er foreslått at de heller bør regnes som underarter av *V. salvator*, slik at navnet kan skifte igjen.

De største dyrene blir omtrent 150 cm i total lengde med en snute-kloakk-lengde på omtrent 60 cm og veier omtrent 2,5 kg. Tallene er usikre, og beslektede vannvaraner blir langt større. Nyklekte unger måler 28-32 cm i total lengde og veier 26-42 g.

Få arten bestemt omhyggelig ved kjøp, fordi de gule vannvaranene fra Filippinene lett forveksles med hverandre og med andre arter i *V. salvator*-gruppen. Behandle den som en stor, dagaktiv og kraftfull varan for erfarne holdere. Et voksent dyr krever et terrarium på størrelse med et lite rom, et stort vannbasseng som må skiftes ofte, og hele byttedyr hver uke i mange år. Levetiden er ikke kjent; 15-20 år er et anslag ut fra beslektede vannvaraner.

Stellet nedenfor bygger i stor grad på nære slektninger i *V. salvator*-gruppen.

Utbredelse og leveområde

Varanus cumingi er endemisk for Filippinene. Den lever på Mindanao, hvor typelokaliteten ligger, og på noen få nærliggende øyer, bl.a. Camiguin Sur. Bestandene på Samar, Leyte og Bohol, som tidligere ble regnet med, hører i dag til *Varanus samarensis*.

Den nøyaktige utbredelsen er dårlig kjent, fordi arten først nylig er skilt ut fra *Varanus salvator*. Funn utenfor Filippinene på kartet hører ikke til den naturlige utbredelsen.

> **Naturlig utbredelse:** Filippinene.

LEVEOMRÅDE

Arten er knyttet til vann og lever i mangrove, fuktig skog og langs bredder, men den er også vanlig i menneskeskapte levesteder som fiskedammer og dyrket mark. Beslektede vannvaraner bruker vannet både til å jakte i og til å flykte i.

Klimaet på Mindanao er tropisk, varmt og fuktig hele året. Temperatur og fuktighet på artens levesteder er ikke kjent, så tallene for terrariet er lånt fra beslektede vannvaraner fra tilsvarende tropiske strøk. Føden er allsidig: mange slags dyr og åtsler.

Stell

TERRARIET

En voksen *Varanus cumingi* på omtrent 150 cm trenger et hjemmebygd terrarium eller et helt rom på minst 300 × 150 × 150 cm (lengde × bredde × høyde), og større er bedre. Målet er et anslag ut fra tommelfingerregelen for varaner: minst 5 × 2 × 2 ganger snute-kloakk-lengden (her omtrent 60 cm) og ekstra høyde for klatrende arter. I tillegg til gulvarealet kommer en vanndel som dyret kan komme helt ned i. Anlegget skal være stort og variert, med flere lys- og varmekilder og et stort vannbasseng som holder luftfuktigheten oppe.

Unger kan starte i et terrarium på omtrent 120 × 60 × 60 cm, men de vokser raskt: fra omtrent 30 cm ved klekkingen til 85-100 cm på ett år. Regn med å måtte bygge om flere ganger det første året, og planlegg fra starten etter voksenstørrelsen.

Innred med et stort, solid vannbasseng som dyret kan ligge nedsunket i (se avsnittet om vann). Til landdelen brukes dypt substrat til å grave i, for eksempel en fuktig blanding av jord og kokosmuld eller barkflis, og mange skjul og greiner som kan bære dyrets vekt. Vannvaraner klatrer gjerne, så det må være stabile klatremuligheter og flere nivåer. Levende planter overlever sjelden.

Luker må være solide og sikret, slik at dyret ikke kan løfte eller skyve dem opp. Alle varmekilder må skjermes, fordi varaner lett brenner seg på lamper de kan nå.

TEMPERATUR

Varanus cumingi skal ha en bakgrunnstemperatur på 27-32 °C om dagen. Tallene er lånt fra *Varanus salvator*. Solplassen skal ha en overflatetemperatur på 52-60 °C, målt med IR-termometer på selve solplassen, ikke i luften. Om natten kan temperaturen falle til 21-24 °C. Det skal være en stor temperaturgradient, slik at dyret selv kan velge mellom varmt og kjølig.

Bruk flere ulike lys- og varmekilder i anlegget, slik at dyret kan velge mellom flere solplasser. For et stort dyr må solplassen være så bred at hele kroppen blir varm på én gang, for eksempel med flere spotlamper side om side. Ellers kan dyret brenne seg på stedet som ligger nærmest lampen. En varan som soler seg en stund, går på oppdagelse og vender tilbake, har det bra. Ligger den nesten hele tiden under lampen, er det for kaldt; soler den seg aldri, er det for varmt. Styr all oppvarming med termostat.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være 60-70 %; tallet er lånt fra *Varanus salvator*. Et stort vannbasseng holder i seg selv fuktigheten oppe, og et fuktig, dypt substrat gir dyret et sted å trekke seg tilbake.

Ventilasjonen må være god, slik at luften ikke blir stillestående, og bunnen må kunne tørke delvis opp. Konstant våte forhold og stillestående, fuktig luft gir hudinfeksjoner og sopp.

VANN OG VANNKVALITET

Arten er knyttet til vann, så en stor vanndel er ikke valgfri. Den må være så stor at hele dyret kan ligge nedsunket og svømme, og dybden bør være 35-50 cm for et voksent dyr. Vanndelen skal ha en solid kant eller rampe, slik at dyret lett kommer opp igjen.

Varanene tømmer ofte tarmen i vannet, så det må skiftes daglig, med mindre det er et kraftig filter. Pass på at innsuget til filteret ikke er så kraftig at dyret kan suges fast og drukne. Vannet må ikke være kaldt, men skal ha omtrent samme temperatur som bakgrunnen i terrariet.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og soler seg, så kraftig lys og UVB er nødvendig. Behandle den som en art for Ferguson-sone 3, på samme måte som andre dagaktive varaner som soler seg mye. Bruk kraftige UVB-lamper eller kvikksølvdamplamper som passer til en stor, åpen installasjon, uten glass mellom lampe og dyr, og plasser dem slik at dyret får en passende UV-indeks på solplassen. Det nøyaktige behovet er ikke kjent.

Ha lyset tent omtrent 12 timer om dagen, helst styrt av en tidsbryter. Lampene må skiftes etter produsentens anvisning, fordi UVB-strålingen avtar lenge før lampen slutter å lyse.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

I naturen spiser *Varanus cumingi* mange slags dyr og åtsler. Fôringen nedenfor er lånt fra *Varanus salvator*.

Unger lever mest av insekter som siklader, gresshopper og kakerlakker, gjerne supplert med småfisk. De fôres hver dag eller annenhver dag det første året. Etter hvert går man over til hele byttedyr av passende størrelse: fisk, kyllinger, egg, store insekter og gnagere. Voksne over to år fôres to-tre ganger i uken, tilpasset dyrets vekt og kondisjon.

Vannvaraner sier sjelden nei til fôr og blir lett for feite. Gnagere som eneste føde gir fedme og forfetting av organene, så de skal bare være en del av en variert kost. Fôrinsekter skal pudres med kalk og D3-vitamin, mens hele byttedyr på forhånd inneholder det meste av det dyret trenger.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Varanus cumingi er stor og kraftig, og selv en mellomstor varan har skarpe tenner, sterke klør og en kraftig hale som den kan piske med. Et bitt kan gi dype sår, og klørne kan rive opp huden. Store vannvaraner kan gi alvorlige skader hvis de blir redde eller stresset.

Unger er ofte nervøse og raske til å forsvare seg. Temming krever tid og korte, rolige og forutsigbare stunder. Kom nedenfra og ikke ovenfra, for en hånd ovenfra oppfattes som et rovdyr. Det hjelper ofte å begynne i lavt vann, der vannvaraner er tryggere. Bruk aldri håndtering som straff, og forstyrr ikke dyret under fôringen.

Varaner bærer salmonella, så vask hendene grundig etter all kontakt med dyr, vann og utstyr. Hold dyret unna kjøkkenet og små barn. Arten holdes best enkeltvis. Hold hannene adskilt fra hunnene utenom paringen, slik at hunnene ikke stresses.

Les mer: Karantene og hygiene

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnet er vanskelig å se på varaner, også på *Varanus cumingi*. Hos *Varanus salvator* er voksne hanner større enn hunnene med kraftigere og bredere snute, men sikker kjønnsbestemmelse krever ultralyd, røntgen eller endoskopi hos en veterinær med krypdyrerfaring. Hunnene blir kjønnsmodne ved en snute-kloakk-lengde på omtrent 50 cm og hannene ved omtrent 40 cm, i en alder av omtrent to år. Selv en hel gruppe kan vise seg å bestå utelukkende av hanner, så kjønnet bør avklares før man planlegger et par.

PARRING

Varanus cumingi er avlet i fangenskap flere ganger siden 1990-tallet. Paringen kan skje både midt i oktober og i april, og det er ikke kjent noen kjølig periode eller annen sesongstyring. Dyrene må settes sammen under nøye oppsyn, fordi hannen kan være hard mot hunnen, og det må alltid være mulighet for å skille dem raskt fra hverandre.

EGGLEGGING OG KULL

Varanus cumingi er eggleggende. Et kull teller 5-10 egg avhengig av hunnens størrelse, og en hunn kan legge opptil tre kull i året. En eggleggingskasse er nødvendig: hunnen må ha et dypt sted med fuktig substrat å grave i. Beslektede vannvaraner graver et hull og dekker til eggene, ofte etter flere prøvehull, og samme hunn kan bruke samme sted gang på gang. Uten et egnet eggleggingssted kan hunnen holde eggene tilbake, og det er livsfarlig.

INKUBASJON

Eggene tas ut og legges i fuktig substrat, for eksempel perlitt eller vermikulitt, i en rugemaskin. Ved 27-31,5 °C klekkes eggene etter 190-220 dager, ved 29-31,5 °C allerede etter 187-192 dager. Flytt eggene så lite som mulig, og vend dem ikke.

OPPDRETT AV UNGER

Nyklekte unger måler 12-14 cm i snute-kloakk-lengde og 28-32 cm i total lengde og veier 26-42 g. Hold ungene enkeltvis i et terrarium med fuktig bunn, skjul og en vannskål, og tilby små insekter fra de første dagene. Ungene vokser svært raskt: etter 100 dager er de omtrent 38 cm lange (16 cm fra snute til kloakk), og etter ett år 85-100 cm. Sørg fra starten for at ungene får et hjem som kan brukes når de er voksne.

Helse og vanlige feil

De vanlige problemene hos vannvaraner i fangenskap gjelder også *Varanus cumingi*:

- Parasitter og stress hos nyinnkjøpte dyr. Viltfangede dyr kan være svekket, dehydrert og ha innvollsorm. Hold dem i karantene i minst seks uker, og få en avføringsprøve undersøkt hos en veterinær med krypdyrerfaring.
- Metabolsk beinsykdom ved for lite UVB og kalk. Det ses som bløte kjever, krumme lemmer og skjelvinger.
- Fedme og forfetting av organene ved gnagere som hovedføde og for lite bevegelse.
- Forbrenninger fra uskjermede lamper eller for små solplasser, og snuteskader fra å støte mot glasset i for små terrarier.
- Hudinfeksjoner og sopp hvis vannet er skittent, eller bunnen er konstant våt.
- Salmonella kan smitte mennesker, så hygienen er viktig.

Oppdrettede dyr er sjeldne i handelen, og de fleste er trolig viltfangede. Oppsøk veterinær hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser, er sløvt eller har hevelser.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.